
alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL
NÚMERO 44 / SEGONA ÈPOCA / DESEMBRE DE 1999

**Consell Insular
de Mallorca**

alimara

Núm. 44

Segona època, desembre de 1999

Edita: Consell Insular de Mallorca
Redacció: Servei d'Acció Social i Sanitat
General Riera, 67
07010 Palma
Tel.: 971 76 07 62
Fax: 971 76 19 52

Portada: Kirstine Kammerer
Maquetació
i impressió: Gràfiques Marín

Dipòsit Legal: PM - 128 - 1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

L'ATENCIÓ SOCIAL A LA CIUTAT DE PALMA: PRIORITATS I CRITERIS D'ACTUACIÓ

Antoni Nadal Estela,
Regidor d'Acció Social
Ajuntament de Palma

INTRODUCCIÓ

Plantejar-nos el futur del sistema públic de serveis socials municipals a Palma, suposa tenir també en compte la seva evolució i el context (socioeconòmic, polític) en el qual s'ha desenvolupat la seva història.

És per això que ens sembla imprescindible, abans de fer qualsevol proposta sobre la nostra feina, ubicar-nos dins el marc referencial assenyalat i fer un breu repàs de l'evolució de l'estructura municipal de serveis socials.

Pioners en la implantació d'una xarxa d'atenció social a les Balears quan a la primera legislatura, l'any 1979, el Ple aprovà un document titulat "Principis bàsics de l'acció social municipal", paral·lel a la posada en marxa de dos serveis centralitzats, de caràcter concertat, el d'ajuda a domicili i de temps lliure per a disminuïts, gestionat per treballadors municipals.

L'any 1983 la nova corporació municipal acordà crear la Regidoria Delegada de Serveis Socials, encarregada d'impulsar una política de serveis socials centrada en l'atenció social als barris de Palma.

L'any 1985, sis mesos després d'aprovar-se la Llei de bases del règim local –que atribueix als municipis de més de 20.000 habitants competències en la prestació de serveis socials– es creen els centres municipals de serveis socials i el servei de drogodependències.

A la tercera legislatura, 1987/91, es va consolidar la xarxa municipal d'atenció primària amb els criteris de polivalència i territorialitat.

En aquest període s'aprova la Llei d'acció social de la CAIB i el Pla concertat per al desenvolupament de prestacions bàsiques de serveis socials (PPB). L'any 1991, amb el canvi de la corporació, s'aprova un nou Pla d'actuacions municipals que preveu la municipalització de determinats serveis especialitzats, la centralització de l'atenció a toxicòmans, el desenvolupament d'un programa de voluntariat i la informatització de la xarxa bàsica com a trets més destacables.

La legislatura de 1996/99, amb l'aprovació del Pla estratègic d'Acció Social, actualment en vigor, es va donar un impuls a la política municipal introduint com a plantejament metodològic el model de producció de serveis personals, tècnic i professionalitzat, d'atenció a la problemàtica dels ciutadans.

L'evolució estructural esmentada, ha implicat, alhora, un important naixement de recursos humans i econòmics. L'any 1986 el pressupost era de 184 milions i de 853 milions l'any 1999. En relació als recursos humans, comptàvem amb 66 treballadors municipals al 1986 i, actualment la plantilla és de 109 treballadors municipals, 50

treballadors en contractes de serveis i 40 treballadors que participen a altres programes.

1. SITUACIÓ ACTUAL. ELEMENTS DIAGNÒSTICS

L'esmentada evolució estructural, ens ha permès consolidar una xarxa pública d'atenció social, amb un extens catàleg de prestacions. Tot i això es plantegen mancances i noves situacions que afecten els àmbits competencials, econòmics, tècnics i socials i, per tant, cal considerar alhora de definir nous plantejaments i actuacions.

Aspectes competencials

La manca de desenvolupament normatiu de la Llei d'acció social dificulta la delimitació competencial entre les administracions de la CAIB-Govern, CIM, Ajuntaments. Aquesta situació afecta especialment l'Ajuntament de Palma, tant per ser la ciutat amb major nombre d'habitants –quasi la meitat de la població de la CAIB– com per la seva condició de capitalitat. Aquestes característiques fan que a Palma es doni una concentració de serveis i una superposició territorial de competències que afavoreix la dispersió funcional i la duplictat d'actuacions. Els ciutadans gaudeixen, a Palma, de tres finestretes per accedir al sistema públic de protecció social d'atenció primària (Insalud, Caritas, Ajuntament) i el mateix succeeix per accedir als serveis supramunicipals.

Cal tenir també en compte la dinàmica de la transparència de competències entre l'Administració central i la CAIB, així com la dinàmica interna de transferències entre CAIB, CIM i ajuntaments (ajuda a domicili, menjador de transeünts...), així com la dispersió competencial i sectorial entre les conselleries de Sanitat i Presidència.

Aspectes de finançament

L'inici d'una nova legislatura ens planteja la conveniència de valorar les necessitats socials dels habitants de la nostra Comunitat i dels recursos que s'hi dediquen.

L'aprovació del PPB va suposar una articulació, a través de conveni administratiu, entre Administració central i Comunitat Autònoma, definint una línia clara de finançament extern. Aquesta línia definia les aportacions de l'Administració central, CIM, CAIB i dels ajuntaments. És curiós però, a la nostra Comunitat, el Consell Insular s'ha equiparat a la CAIB, compartint l'aportació econòmica, la qual cosa ha anat en detriment dels ajuntaments.

El finançament extern també prové d'altres plans nacionals que reverteixen a les Illes Balears: Pla Nacional Gitano, Pla Nacional de Drogues i de plans europeus: URBAN, Palma Segle XXI, Pla Mestral, Horizon...

Aspectes tècnics i socials

La mateixa manca de desenvolupament normatiu i els déficits de coordinació entre administracions es tradueixen en una planificació i un ordenament competencial, inexistents. De manera que l'Ajuntament de Palma ha desenvolupat, unilateralment, criteris metodològics –Documents de treball social individual i familiar, de treball grupal i comunitari i d'atenció a drogodependents– línies prioritàries d'actuació, sistema de registre.

Malgrat les dificultats, els tècnics de les diferents administracions han avançat

amb acords d'intervenció i definició de protocols d'actuació.

No només cal tenir en compte les actuacions que es desenvolupen des de les administracions, sinó també aquelles iniciatives que s'impulsen des de la societat civil. D'aquí que l'Ajuntament hagi mantingut una línia de convenis i subvencions amb entitats i associacions no governamentals i que fa tres cursos s'hagi iniciat una experiència innovadora sota una nova conceptualització i filosofia: la corresponsabilitat i coproducció de serveis. Els objectius d'aquesta línia són ampliar l'oferta de serveis, aproximant-los més a la societat, i promoció-
nar les entitats més competents de manera que participin en el disseny del producte.

2. PRIORITATS I CRITERIS D'ACTUACIÓ

Al llarg d'aquesta legislatura, 1999/02, es vol donar un nou impuls a la política municipal en matèria d'acció social, fent dels ciutadans els autèntics protagonistes de les nostres intervencions, atenent les seves necessitats i millorant la qualitat de vida dels nostres barris. Per això, elaborarem en els propers mesos un Pla d'actuacions en el qual es desenvolupen les línies d'actuació d'aquesta legislatura. En aquesta etapa de transició segueixen en vigor el Pla estratègic 1996/99 que aprovà l'anterior consistori i les prioritats per al curs 1999/00.

A nivell interinstitucional, la coordinació i la col·laboració són deficitàries, malgrat que, a nivell tècnic i del treball diari, s'arribin a acords de treball.

La manca de definició competencial contribueix a mantenir aquest dèficit que té com a conseqüències: indefinició de funcions entre administracions, duplicitats, confusions i malestar.

D'altra banda, volem impulsar la coordinació i els acords tècnics amb: INSALUD, Conselleria d'Educació, IBAVI, CIM, Càritas, etc.

Pel que fa a la gestió econòmica, se'ns plantegen dos reptes: resoldre els compromisos de cofinançament que es plantegen al PPB, assumint cada administració la seva corresponsabilitat i, en conseqüència, complir les previsions de cobertura d'aquest i incrementar el pressupost ordinari del servei de manera que es puguin satisfer les necessitats actuals d'acció social, bàsicament en els capítols de serveis contractats, prestacions econòmiques, manteniment i dotacions –locals, centres i sistema informàtic–.

Les nostres actuacions prioritàries dins l'àmbit municipal, s'ordenaran en funció de:

a) Prioritzacions centrades en l'atenció al ciutadà:

- Infància/joves en risc: millorar l'articulació, circuit, derivació i retorns del Servei de Menors. Programa de maltractaments, coordinació ODDM. Programa de prevenció de conductes antisocials. Protocol d'absentisme.
- Vells: prevenció i detecció de situacions d'aïllament o desemparament. Millora del suport domiciliari. Dinamització comunitària. Coordinació sociosanitària.
- Pla d'actuacions de Son Riera.
- Programa de real·lotjament de *xabolistes*.
- Transport per a discapacitats.
- Programa de formació i inserció laboral de persones amb discapacitat psíquica. Formació professional a empreses. Recerca de feina. Suport i acompanyament en la inserció laboral a l'empresa ordinària.

b) Prioritzacions per millorar la gestió, l'atenció, el suport tècnic i la infraestructura:

- Dissenyar i implementar un nou sistema informàtic. Bases de dades vinculades al SISS.
- Millorar el *hardware* i les comunicacions dels CMSS: serveis.
- Promoure l'autonomia dels CMSS en la gestió i explotació de dades.
- Millorar l'operativització dels plans de gestió dels CMSS. Definició d'indicadors i estàndards de producció i ràtios d'atenció (absentisme, protecció i infància en risc, vellesa).
- Millorar el Pla de gestió central com a eix vertebrador de la producció.
- Implementació de protocols socioeducatius. Seguiment de la implementació de criteris metodològics.
- Formació i assessorament.
- Millorar la difusió i la comunicació interna i externa.
- Creació de la Fundació Tutelar de Persones Adultes.
- Diagnòstic social dels barris de Palma (cal definir quins barris es prioritzaran).
- Millorar la gestió operativa de l'organització. Millorar la gestió de recursos interns.
- Millores tecnicoadministratives: estudi d'aplicabilitat d'ordenances fiscals dels serveis i prestacions municipals, ampliació dels terminis d'execució de contractes de serveis.
- Consolidar l'estructura dels Centres Municipals de Serveis Socials millorant els equipaments dels CMSS/SMD (mobiliari, equips informàtics...) comptant amb locals de propietat municipal.
- Impulsar la creació de centres de dia adreçats a l'atenció de persones majors o discapacitats que no poden continuar al seu domicili.
- Impulsar la creació de centres de dia preventius per a infants i joves en risc.
- Potenciar la creació d'allotjaments alternatius al domicili per a tercera edat o discapacitats. Habitatges independents que poden comptar amb dotacions comunes (menjador, cuina, bugaderia...).
- Promoure l'adquisició de locals destinats al servei d'acollida per a dones i famílies i al servei d'acollida i promoció sociolaboral.

c) Prioritzacions en l'àmbit de la col.laboració

- Facilitar la col.laboració i la compactació d'actuacions a nivell institucional, especialment en les àrees de serveis personals i urbanisme.
- Interessar les administracions en la millora de la coordinació interinstitucional.
- Mantenir la línia de feina de corresponsabilitat i coproducció de serveis amb entitats no governamentals i associacions.
- Mantenir el conveni amb l'Oficina de la Prestació Social Substitutòria.
- Impulsar el Consell d'Àrea d'Acció Social i el Consell Municipal d'Acció Social com a òrgans consultius de la Regidoria.

Al llarg de l'article hem intentat recollir els trets més significatius de la nostra evolució i dels nostres plantejaments de futur. Aquestes línies d'actuació són encara susceptibles de replantejament i de veure's modificades, depenent de la

definició competencial institucional, i es recolliran al proper Pla d'actuacions d'Acció Social de l'Ajuntament de Palma.